

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економіки та менеджменту

*Кафедри економіки,
підприємництва та туризму*

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

КУШНІРУК АНДРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 379.851:001(477)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО
ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ**

242 “Туризм”

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А.С. Кушнірук

Керівник роботи
Чернишова Таїсія Миколаївна
к.б.н., доцент

Житомир 2023

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	7
1.1. Історичні аспекти розвитку наукового туризму в Україні.....	7
1.2. Поняття та підходи до класифікації наукового туризму.....	10
1.3. Особливості розвитку наукового туризму в Україні та світі.....	12
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	15
2.1. Сучасний стан наукового туризму в Україні.....	15
2.2. Аналіз ринку наукового туризму в Україні.....	20
2.3. Стратегічні альтернативи розвитку наукового туризму	23
РОЗДІЛ III. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	25
3.1. Основні проблеми та перспективи розвитку наукового туризму в Україні	25
3.2. SWOT-аналіз розвитку наукового туризму.....	26
3.3. Закордонний досвід розвитку наукового туризму.....	30
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____

№ __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистила

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Кушнірук А. С. Сучасний стан та перспективи розвитку наукового туризму в Україні – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі досліджені сучасний стан та перспективи розвитку наукового туризму в Україні. Виділено основні проблеми та перспективи розвитку наукового туризму, а також проведено SWOT-аналіз та визначено альтернативи розвитку наукового туризму в Україні. Структурно робота складається з вступу, трьох розділів, висновків; містить 4 таблиці та 2 рисунки, список використаних джерел з 25 найменувань.

Ключові слова: науковий туризм, ресурси, туристичний потенціал, туристичний ринок, SWOT-аналіз.

ANNOTATION

Kushniruk A. S. The current state and prospects for the development of scientific tourism in Ukraine – Qualification work on the rights of the manuscript. Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 242 «Tourism». – Polissia National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2023.

The current state and prospects for the development of scientific tourism in Ukraine were investigated in the qualification work. The main problems and prospects for the development of scientific tourism are highlighted, as well as a SWOT analysis is conducted and alternatives for the development of scientific tourism in Ukraine are determined. Structurally, the work consists of an introduction, three sections, and conclusions; contains 4 tables and 2 figures, a list of used sources with 25 titles.

Keywords: scientific tourism, resources, tourist potential, tourist market, SWOT analysis.

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасному світі науковий туризм відіграє вагомую роль в економіці різних країн світу. У науковому туризмі втілюються подорожі до різних розвинених країн для її пізнання, одержання бізнес-освіти. Україна має багатий науковий спадок, що охоплює різні галузі знань, включаючи історію, археологію, астрономію, біологію, фізику та інші. Це створює потенціал для розвитку наукового туризму, оскільки люди мають можливість вивчати та досліджувати ці наукові досягнення. В останні роки спостерігається зростання інтересу до культурно-історичного спадщини, а також до наукових досягнень. Люди все більше зацікавлені в пізнанні науки та її розвитку. Це створює підстави для розвитку наукового туризму в Україні.

Мета досліджень полягає в дослідженні потенціалу наукового туризму в Україні та визначенні шляхів його подальшого розвитку, з метою привертання більшої кількості туристів, підвищення престижу наукових об'єктів та сприяння наукового прогресу в Україні, оцінці наявних ресурсів та можливостей для розвитку наукового туризму.

Згідно поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

1. Проаналізувати історичний розвиток наукового туризму.
2. Визначити поняття та підходи до класифікації наукового туризму.
3. Проаналізувати сучасний стан та ринок наукового туризму в Україні.
4. Провести SWOT-аналіз та виявити основні проблеми наукового туризму.
5. Визначити подальші перспективи розвитку наукового туризму в Україні.

Об'єктом дослідження є розвиток наукового туризму в країні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні засади сучасного стану та перспективи розвитку наукового туризму в Україні.

Методи дослідження. Для досліджування використовувалася наступна інформаційна база: підручники, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, інтернет ресурси та нормативно-правові документи. Для розв'язання

поставлених завдань та досягнення мети використовувалися наступні методи дослідження: методи системного, порівняльного аналізів, статистичний метод, методи стратегічного аналізу (SWOT-аналіз).

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Чернишова Т. М., Кушнірук А. С. Науковий туризм в Україні під час війни. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 95-98.

2. Валінкевич Н. В., Кушнірук А. С. Особливості розвитку наукового туризму в Україні. Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети: матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференція (м. Житомир, 15-16 червня 2023р.). Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 8-11.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що результати досліджень можуть бути використані з метою подальшого розвитку наукового туризму в Україні.

Структура роботи. Структура дипломної роботи складається з вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків та списку використаних джерел. Вона містить 36 сторінки тексту, 3 рисунки, 4 таблиці та 25 джерел використаної літератури.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

1.1. Історичні аспекти розвитку наукового туризму в Україні

Науковий туризм в Україні має багато різних історичних аспектів, які пов'язані з розвитком наукової сфери та туристичної інфраструктури в країні. Відомо, що Україна має багатий історичний спадок, який приваблює велику кількість туристів з усього світу. Упродовж століть Україна була центром культури, науки та освіти, що стимулювало розвиток наукових досліджень і привертало увагу вчених з різних країн. Одним з найважливіших історичних аспектів розвитку наукового туризму в Україні є наявність великої кількості наукових установ, музеїв, археологічних пам'яток та університетів. Україна має багато наукових центрів, які займаються дослідженнями в різних галузях, таких як історія, археологія, етнографія, біологія, фізика та інші. Багато з цих центрів мають свої власні музеї та лабораторії, які відкриті для відвідувачів.

Крім того, в Україні розташовані численні історичні пам'ятки, такі як давні фортеці, палацово-паркові ансамблі, церкви, монастирі, археологічні зони та інші об'єкти. Ці пам'ятки притягують увагу вчених, які цікавляться історією та археологією, і стають об'єктом досліджень та наукових елементів наукового туризму. Багато з цих пам'яток є включеними до списку світової спадщини ЮНЕСКО.[1] Україна також відома своїми природними заповідниками, національними парками та природними резерватами, які пропонують унікальні можливості для наукового туризму. Ці природні об'єкти привертають увагу вчених-природознавців, екологів та геологів, які досліджують різноманітні екосистеми, флору та фауну.

Значний внесок у розвиток наукового туризму в Україні роблять також наукові конференції, симпозіуми та семінари, що проводяться в різних містах країни. Ці заходи збирають науковців з різних галузей для обміну знаннями, презентації своїх досліджень та стимулювання наукового співробітництва.

Зростаючий інтерес до наукового туризму в Україні також відображається в появі спеціалізованих туристичних агентств та організацій, які пропонують туристам наукові маршрути, експедиції та екскурсії, пов'язані з дослідницькою діяльністю. Це можуть бути археологічні розкопки, наукові експедиції до віддалених регіонів країни або участь у вивченні та захисті природних об'єктів. В цілому, історичні аспекти розвитку наукового туризму в Україні свідчать про багатство культурно-історичного спадку та наукового потенціалу країни.[4]

Науковий туризм в Україні також знайшов підтримку та сприяння з боку держави. Уряд країни розробляє спеціальні програми та ініціативи, спрямовані на підтримку наукових досліджень, розвиток інфраструктури та просування наукового туризму. Це включає створення спеціалізованих туристичних маршрутів, рекламну кампанію та підтримку наукових конференцій і заходів. Одним з прикладів успішних історичних місць наукового туризму в Україні є Києво-Печерська лавра. Це один з найстаріших монастирів і визначних архітектурних комплексів країни, який має багато церковних споруд, печерні уклади та цінні реліквії. Відвідування Києво-Печерської лаври привертає не лише паломників, а й науковців, які вивчають релігійну історію та культурний контекст місця.

Іншим прикладом є історичне місто Львів, яке також приваблює багато наукових туристів. Львів має велику кількість історичних пам'яток, замків, церков і архітектурних ансамблів, які свідчать про багату історію та культурний розвиток міста. Історичні аспекти розвитку наукового туризму в Україні також пов'язані з академічними обмінами та міжнародним співробітництвом. Українські університети та наукові центри співпрацюють з колегами з усього світу, що сприяє обміну ідеями, дослідницькими програмами та студентськими обмінами. Це створює сприятливе середовище для залучення міжнародних студентів та дослідників, які мають інтерес до наукового туризму в Україні.

Не можна забувати і про науково-популярну діяльність, яка також сприяє розвитку наукового туризму. Багато наукових інститутів та організацій

організують виставки, лекції, наукові фестивалі та інші заходи, що стимулюють інтерес громадськості до наукових досліджень. Це надає можливість туристам отримати доступ до новітніх досягнень та пізнати наукові та культурні аспекти України.

Загалом, історичні аспекти розвитку наукового туризму в Україні показують, що країна має багатий науковий потенціал та культурну спадщину, які привертають вчених та туристів з усього світу. Розвиток наукового туризму сприяє вивченню історії, науки та культури України, сприяє науковому співробітництву та розвитку туристичної інфраструктури країни.

Наукові конференції та симпозіуми є важливими подіями в науковій спільноті України та привертають увагу вчених з усього світу. Вони є місцем обміну новими дослідженнями, ідеями та результатами наукової роботи. Організація таких заходів допомагає розвитку наукової спільноти, сприяє взаємодії між науковцями та сприяє розширенню наукового потенціалу країни.

Ось кілька ключових аспектів наукових конференцій та симпозіумів в Україні:

- **Тематика:** наукові конференції та симпозіуми можуть охоплювати широкий спектр наукових галузей, включаючи природничі науки, техніку, медицину, соціальні науки, гуманітарні науки та інші. Вони надають можливість науковцям з різних галузей обмінюватися ідеями та результатами своїх досліджень.

- **Учасники:** наукові конференції та симпозіуми залучають вчених, дослідників, академічних працівників, студентів та інших зацікавлених осіб. Учасники можуть бути як з України, так і з-за кордону. Це створює можливість для наукового обміну думками, досвідом та співпрацею між вченими з різних країн.

- **Презентації досліджень:** наукові конференції та симпозіуми надають можливість вченим презентувати свої дослідження широкій аудиторії. Це можуть бути усні доповіді, постерні сесії, публікації в збірниках матеріалів конференції або наук.

1.2. Поняття та підходи до класифікації наукового туризму

Науковий туризм є особливим видом туризму, в якому основний акцент робиться на пізнання наукових аспектів: історії, науки, технології, культури, природи та інших сфер знань. Він спрямований на задоволення інтелектуальних інтересів туристів і включає в себе відвідування наукових інституцій, участь у наукових програмах, екскурсії до наукових об'єктів та багато іншого. Підходи до класифікації наукового туризму.

За науковою спрямованістю:

1. Археологічний туризм: пов'язаний з дослідженням археологічних пам'яток, розкопками та вивченням стародавніх цивілізацій.
2. Етнографічний туризм: включає в себе дослідження традицій, звичаїв, мови, культури та способу життя народів і етнічних груп.
3. Науковий туризм в галузі природознавства: спрямований на вивчення природних явищ, екосистем, біорізноманіття, геологічних формацій тощо.
4. Технічний туризм: пов'язаний з вивченням технологічних досягнень, промислових об'єктів, музеїв техніки та інфраструктури.

За типом наукових об'єктів:

1. Архітектурний туризм: включає в себе відвідування архітектурних пам'яток, історичних будівель, міських ансамблів тощо.
2. Астрономічний туризм: спрямований на відвідування астрономічних обсерваторій, планетаріїв, астрономічних фестивалів та подій.
3. Археологічний туризм: пов'язаний з відвідуванням археологічних розкопок, стародавніх поселень, курганів та інших археологічних об'єктів.
4. Біологічний туризм: включає в себе відвідування національних парків, заповідників, ботанічних садів та дослідних центрів для вивчення рослинного і тваринного світу.
5. Геологічний туризм: спрямований на вивчення геологічних формацій, гірських ланцюгів, вулканів, каньйонів та інших геологічних об'єктів.

За рівнем спеціалізації:

1. Туризм для наукових працівників: спрямований на вчених, дослідників і фахівців, які подорожують для участі в наукових конференціях, семінарах, лекціях та зустрічах.

2. Туризм для студентів: орієнтований на студентів, які відвідують університети, наукові лабораторії, музеї та інші наукові установи для навчання, практики та дослідницької роботи.

3. Туризм для загального публіку: розрахований на широку громадськість, яка цікавиться науковими темами та бажає поглибити свої знання через екскурсії, лекції та інтерактивні програми.

За характером дослідницької діяльності:

1. Експедиційний туризм: включає в себе участь у наукових експедиціях, дослідженнях природних ареалів, віддалених територій та екосистем.

2. Архівний туризм: спрямований на дослідження архівних документів, рукописів, старовинних книг, а також відвідування архівних установ і бібліотек.

За тривалістю:

1. Короткостроковий науковий туризм: включає в себе одноденні або кількоденні екскурсії, поїздки на конференції, семінари або виставки.

2. Довгостроковий науковий туризм: передбачає тривалу резиденцію в наукових установах, дослідницьких центрах або університетах з метою активного наукового спілкування та досліджень.

За масштабом:

1) Локальний науковий туризм: пов'язаний з вивченням та дослідженням наукових об'єктів на місцевому рівні, зазвичай в межах одного регіону або країни.

2) Міжнародний науковий туризм: включає в себе міжнародні подорожі для участі в наукових конференціях, обміну дослідницьким досвідом та співпраці з міжнародними науковими колективами.

За формою організації:

1. Індивідуальний науковий туризм: туристи самостійно планують та організовують свої наукові подорожі

2. Груповий науковий туризм: туристи приєднуються до організованих груп або екскурсійних програм, які спеціально розроблені для наукових цілей.

3. Академічні обміни та стажування: студенти, вчені або наукові працівники мають можливість відвідати іншу наукову установу, університет або лабораторію з метою обміну досвідом та розширення наукових знань.

За спеціалізованістю тематики:

1. Медичний науковий туризм: включає в себе відвідування медичних центрів, клінік, лабораторій і участь у медичних конференціях та симпозіумах.

2. Екологічний науковий туризм: спрямований на вивчення природних екосистем, екологічних проблем та участь у наукових дослідженнях щодо їх збереження та охорони.

Ці підходи до класифікації наукового туризму допомагають розуміти різноманітність цього виду туризму і дозволяють подорожуючим обирати конкретні напрямки та програми, які найкраще відповідають їхнім інтересам та потребам у пізнанні наукових знань.[6]

1.3. Особливості розвитку наукового туризму в Україні та світі

Науковий туризм є засобом зближення науковців з різних країн і стимулює міжнародні наукові співробітництва та обмін знаннями. Він надає можливість науковцям з різних країн обмінюватися своїми дослідженнями, результатами та ідеями. Це сприяє збагаченню наукової бази знань і сприяє зростанню якості наукових досліджень. Міжнародні наукові конференції, симпозіуми та інші наукові заходи, пов'язані з туризмом, створюють унікальні можливості для співпраці та встановлення професійних контактів між науковцями. Це важливо для подальшого обміну дослідницьким досвідом, спільних проектів та публікацій. Також двий вид туризму залучає представників різних наукових галузей, що сприяє розширенню спектру досліджень та стимулює спільні дослідження між спеціалістами з різних галузей. Це може сприяти вирішенню складних наукових проблем, об'єднуючи різні підходи та експертизу.

Науковий туризм дає можливість науковцям досліджувати різні країни, пізнавати їхню культуру, історію та традиції. Це сприяє взаємному розумінню, толерантності та розвитку міжкультурної співпраці.

Участь в міжнародних наукових заходах та співробітництво з відомими науковцями сприяє підвищенню престижу і рейтингу наукового співтовариства. Це може мати позитивний вплив на кар'єрний розвиток науковців та привернення уваги до їхніх досліджень. Міжнародні наукові заходи залучають фінансові ресурси, оскільки учасники та організатори платять за участь, реєстрацію та розміщення. Це може бути важливим джерелом фінансування для досліджень, розвитку науково-дослідних проєктів та підтримки інфраструктури. Також такі заходи допомагають підвищувати впізнаваність країни в глобальному науковому співтоваристві. Це може стимулювати інтерес до країни з боку іноземних дослідників, туристів та інших зацікавлених сторін.[8]

Загалом, міжнародні наукові співробітництва в розвитку наукового туризму є важливим фактором у сприянні обміну знаннями, розвитку наукового співтовариства та підвищенні престижу країни. Вони сприяють створенню стабільних зв'язків між науковими установами та дослідниками з різних країн, що сприяє розширенню границь наукових досліджень та сприяє розвитку туристичного потенціалу.

Україна має багатий археологічний потенціал зі значними археологічними знахідками. Це привертає археологічних ентузіастів та дослідників, які бажають вивчати та досліджувати давні цивілізації та їхні артефакти. Окрім цього наша країна має багату культурну спадщину та різноманітні етнічні групи. Туристи мають можливість відвідати національні резервати, етнографічні музеї та села, де можна познайомитися з традиціями, ремеслами та стилем життя різних етносів.

У багатьох країнах розвинуті наукові парки та музеї, які поєднують науку та туризм. Це інтерактивні центри, де відвідувачі можуть проводити експерименти, спостерігати за науковими дослідженнями та брати участь у

наукових програмах. В світі існує велика кількість національних парків, природних заповідників та біосферних резерватів, де проводяться наукові дослідження. [7]

Туристи, які цікавляться екологією та природними науками, можуть відвідати ці місця та брати участь у експедиціях та дослідницьких програмах.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1 Сучасний стан наукового туризму в Україні

Науковий туризм в Україні є важливою галуззю, яка поєднує пізнання і пригоди. Останні роки свідчать про зростання інтересу до наукового туризму, як серед українських громадян, так і серед іноземних туристів. Одним з визначних аспектів наукового туризму в Україні є багатство культурної та природної спадщини. Країна має численні археологічні пам'ятки, історичні місця, національні парки, заповідники та інші об'єкти, які привертають увагу дослідників та любителів природи. Україна також володіє багатим науковим спадком у галузі науки та технологій. Київ, Львів, Харків та інші міста мають престижні університети, наукові інститути та лабораторії, де проводяться дослідження у різних сферах знання. Багато з цих установ відкриті для відвідувачів, що надає можливість побачити науковий процес зсередини.[19]

Організації та агентства також активно працюють над розвитком наукового туризму в Україні. Вони пропонують різноманітні тури, які включають екскурсії до наукових установ, участь у наукових конференціях та семінарах, а також можливість спілкування з вченими та експертами у різних галузях. Зусилля уряду та різних зацікавлених сторін спрямовані на підтримку розвитку наукового туризму в країні. Вони стимулюють інвестиції у наукові проекти, сприяють залученню іноземних експертів та науковців до співпраці, розвивають наукові конференції та симпозиуми, а також підтримують обмін науковою інформацією та дослідницькими проектами між українськими та іноземними науковими установами. Напрямки наукового туризму в Україні включають археологію, історію, етнографію, природознавство, астрономію, геологію, а також науки про технології та інновації. Це дає можливість туристам насолодитися якісним та освітнім дозвіллям, поглибити свої знання та відкрити нові горизонти.

Одним з прикладів успішних проектів в цій сфері є створення спеціалізованих туристичних маршрутів, які об'єднують наукові об'єкти, університети та лабораторії. Такі маршрути пропонують унікальні можливості для туристів побачити та дослідити науковий потенціал України. Україна має великий потенціал для подальшого розвитку наукового туризму. Продовження інвестицій у наукові дослідження, покращення інфраструктури та розвиток партнерських зв'язків з міжнародними науковими спільнотами можуть сприяти зростанню популярності України серед туристів, які бажають поєднати відпочинок з пізнанням. В цілому, сучасний стан наукового туризму в Україні є перспективним та динамічно розвивається. [3]

Також наша країна багата на археологічні пам'ятки, які привертають увагу наукових туристів. Зокрема, Скіфські кургани в Криму, античні руїни Ольвії, Києво-Печерська лавра та багато інших місць надають можливість дослідження історичного та археологічного спадщини України. Ми маємо численні наукові музеї та виставки, де можна побачити цікаві колекції артефактів, експонати з різних галузей науки, а також ознайомитися з історією та досягненнями української науки.

Відвідування наукових центрів та лабораторій надає можливість науковим туристам зануритися у світ досліджень і спостерігати за роботою вчених у різних наукових галузях. Наприклад, в Україні існують космічні центри, де можна побачити процес підготовки та запуску ракет, астрономічні обсерваторії, де вивчають небесні тіла, та науково-дослідні інститути з різних галузей науки. Окрім цього, українські університети та наукові інститути активно співпрацюють з іноземними студентами та науковцями, надаючи їм можливість проводити наукові дослідження та здобувати нові знання. Це створює стимул для міжнародного обміну досвідом та сприяє розвитку наукового туризму в Україні. [5]

Важливо також зазначити, що уряд України та різні організації активно підтримують розвиток інфраструктури для наукового туризму. Вони сприяють створенню спеціалізованих туроператорів, які організовують наукові екскурсії

та подорожі, а також розробляють інформаційні матеріали та просувають Україну як привабливу наукову туристичну дестинацію. Загалом, сучасний стан наукового туризму в Україні демонструє позитивні тенденції та потенціал для подальшого розвитку. Країна має багатий науковий спадок, цікаві природні та культурні об'єкти, а також активно сприяє науковим обмінам і співпраці.

Науковий туризм представляє собою спеціалізований сегмент ринку туристичних послуг, який включає організовані заходи, такі як конгреси, конференції, наради та зустрічі, з метою обговорення різних питань серед певних груп людей. Організація конференцій вимагає спеціалізованого досвіду і експерта в цьому напрямку, тому туристичні компанії часто виступають посередниками у цьому процесі. Туристичні компанії можуть мати різні завдання щодо організації конференцій. Деякі компанії надають допомогу тільки при відправленні учасників на захід, забезпечуючи бронювання готелів, авіаквитків, оформлення віз і організацію трансферів. Інші компанії відповідають за підготовку й організацію всієї конференції, включаючи визначення формату заходу і його мети.[9]

Для розуміння цілей і завдань, які стоять перед ініціаторами конференцій, важливо розглянути принципи сегментації ринку наукового туризму. Сегментація може здійснюватися за цілями скликання, характером роботи, кількістю і якістю учасників, рівнем компетенції та періодичністю проведення нарад. Однак, основним критерієм сегментації ринку наукового туризму є природа ініціатора конференції, яка визначає вид конференції та потребує певного спектру послуг. Корпоративний ринок конференцій може бути поділений на три категорії: наукові конференції, торгово-економічні конференції та конференції членів асоціацій, які об'єднують людей з різних "інтересів", таких як спортивні або клубні івенти.[20]

Туристичні компанії виступають основними замовниками послуг з проведення конференцій як у готелях, так і в туркомпаніях.

Розглянемо детальніше кожну з категорій корпоративних нарад. Таким чином, конференції у науковому туризмі є важливими заходами, що потребують спеціалізованої підготовки та організації. Туристичні компанії виконують різні функції в цьому процесі та надають різноманітні послуги залежно від потреб замовника конференції. Внутрішні наради в рамках наукового туризму є одним з видів організованих заходів, які проводяться в межах певної організації або компанії з метою обговорення внутрішніх питань, обміну ідеями та розвитку наукового потенціалу колективу. На рисунку 2.1 зображена кількість відвідувань за конкретною метою.

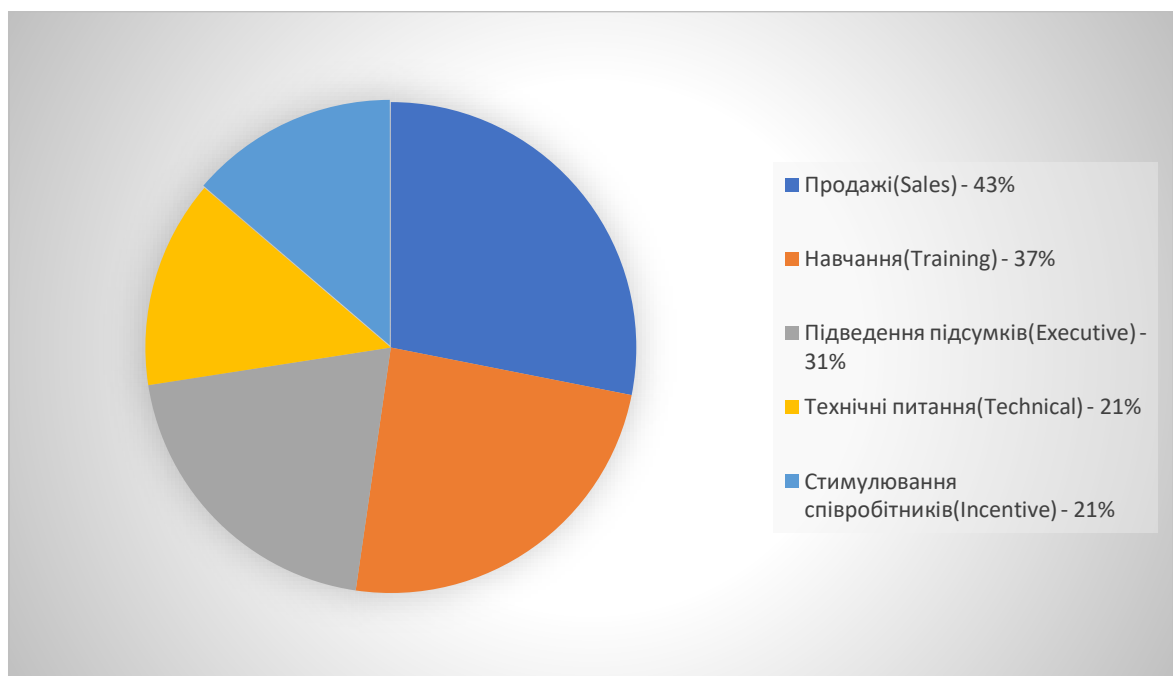


Рис. 2.1. Розподіл внутрішніх нарад за метою

Джерело сформовано на основі [14]

Організація внутрішніх заходів вимагає детального планування та організаційних заходів, таких як підготовка презентацій, підбір відповідного приміщення, забезпечення технічної підтримки та іншого обладнання. Також важливо забезпечити комфортну атмосферу для учасників, забезпечити харчування та додаткові послуги, які можуть зробити нараду більш продуктивною і результативною.

Зовнішні наради відіграють важливу роль у науковому туризмі, сприяючи обміну знаннями, встановленню партнерських відносин, підписанню угод та співпраці між різними організаціями.

Ці заходи можуть бути великими конференціями, симпозиумами, семінарами, ярмарками, виставками тощо, які об'єднують представників індустрії з різних країн і регіонів. На діаграмі (рис. 2.2.) представлено класифікацію зовнішніх заходів та її відсотковий розподіл за кількістю проведенень.

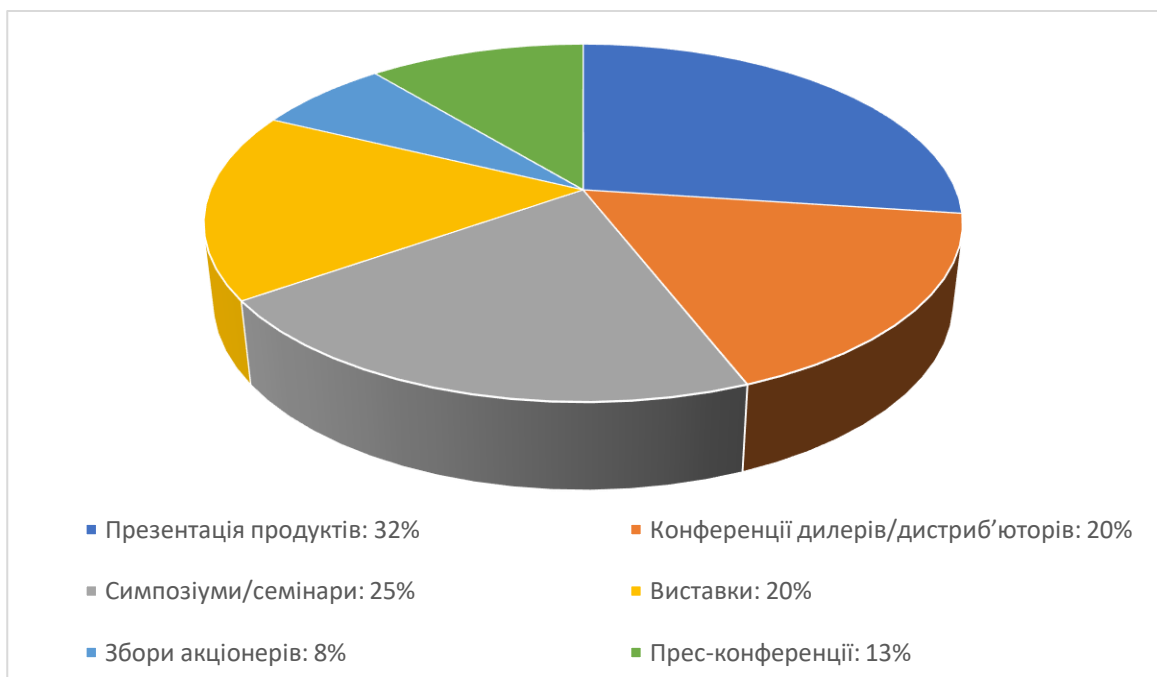


Рис. 2.2. Розподіл зовнішніх нарад за

Джерело сформовано на основі [14]

Зовнішні заходи наукового туризму сприяють активному обміну інформацією, презентації нових досліджень, залученню інвестицій, партнерству та співробітництву між різними компаніями та організаціями. Вони створюють сприятливе середовище для спілкування, розвитку бізнесу та просування наукових досягнень.

Отже внутрішні заходи в рамках наукового туризму є внутрішньоорганізаційними заходами, спрямованими на обговорення внутрішніх питань, обмін ідеями та розвиток наукового потенціалу колективу.

Організація таких нарад вимагає внутрішньої координації та співпраці між різними відділами організації. Учасники внутрішніх нарад можуть бути спеціалістами з різних галузей, що працюють у межах організації.[11]

Зовнішні заходи в рамках наукового туризму відбуваються поза межами організації з метою зустрічей, обміну досвідом та співпраці зовнішніх партнерів. Ці заходи можуть мати форму конференцій, симпозіумів, ярмарків, виставок тощо. Організація зовнішніх нарад вимагає комплексного підходу та співпраці з різними сторонами, такими як туристичні компанії та виставкові центри. Вони сприяють обміну інформацією, презентації нових досліджень, залученню інвестицій та партнерству між організаціями. В обох випадках організація нарад вимагає детального планування, вибору місця проведення, розробки програми, забезпечення технічної підтримки та створення комфортного середовища для учасників.

2.2.Аналіз ринку наукового туризму в Україні

Аналіз ринку наукового туризму в Україні включає оцінку його потенціалу, трендів, конкуренції, перспектив та інших факторів, що впливають на цю галузь. Наразі надається загальна інформація, оскільки конкретні дані можуть змінюватися з часом.

Науковий туризм в Україні має значний потенціал для розвитку. Країна володіє багатим культурним та природним спадщиною, а також високим рівнем наукових досягнень у різних галузях. Це створює привабливі умови для туристів, які прагнуть поєднати відпочинок з пізнанням. Одним із головних трендів наукового туризму є зростання популярності екологічних та природних маршрутів. Туристи все більше цікавляться екосистемами, рідкісними видами рослин і тварин, а також збереженням природи. Крім того, наукові конференції та семінари також залишаються актуальними для академічних та наукових спільнот. Ринок наукового туризму в Україні стикається з конкуренцією з боку інших країн, які також пропонують наукові маршрути та наукові заходи. Наприклад, історичні місця та культурні пам'ятки

в Європі та Азії також приваблюють увагу туристів, що шукають наукові екскурсії.

Розвиток інфраструктури наукового туризму в Україні включає створення спеціалізованих туроператорів, розвиток готельного господарства, вдосконалення транспортної доступності туристичних об'єктів та покращення якості обслуговування. Важливим аспектом розвитку ринку наукового туризму є маркетинг та просування. [16]

Потрібно активно просувати українські наукові маршрути та івенти серед внутрішніх та зарубіжних туристів. Інформаційні кампанії, веб-сайти, соціальні медіа та співпраця з туристичними агентствами можуть допомогти залучити більше уваги до наукового туризму в Україні. Для сприяння розвитку наукового туризму в Україні важлива роль належить урядовим ініціативам та підтримці. Надання фінансових стимулів, створення сприятливих правових умов, сприяння науковим обмінам та співпраці між вченими та туристичними організаціями можуть підтримати розвиток цієї галузі. Науковий туризм в Україні також може бути сприятливим середовищем для розвитку інноваційних проектів та стартапів. Співпраця між науковими та туристичними секторами може створити нові можливості для розробки технологій та послуг, що покращують якість туристичного досвіду. Загалом, ринок наукового туризму в Україні має значний потенціал для розвитку.

Україна має багатий вибір наукових об'єктів, які привертають увагу туристів. Наприклад, Чорнобильська зона відчуження пропонує екскурсії, під час яких можна дізнатися про наслідки аварії на Чорнобильській АЕС. Карпатський біосферний заповідник та астрономічна обсерваторія на горі Піп Іван також є популярними місцями для наукових досліджень та туристичних екскурсій. Крім того наша країна активно співпрацює з іншими країнами у сфері наукового туризму. Міжнародні конференції, семінари та проекти спільних досліджень сприяють обміну знаннями, створенню мережі наукових контактів та залученню іноземних туристів в Україну. [18]

За даними Всесвітньої організації туризму (UNWTO), обсяг особистих подорожей по всьому світу протягом 2011-2021 років збільшився майже на 55,4% [19]. Щодо ділових поїздок, то вони зросли на 55,8% (загалом на 0,4% більше). За даними Державної статистичної служби Україна має наступні цифри (табл.2.1): обсяг особистих подорожей збільшився протягом того ж періоду майже на половину (49,1%), а ділових поїздок зріс більш ніж в два рази (112,1%) [19]. Таким чином, відмінність становитиме 63,1%.

Таблиця 2.1

Динаміка ділових поїздок в Україну в період з 2011 по 2021рр.

Рік	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ділові поїздки											
Млрд.грн	23,637	28,061	33,249	38,943	45,297	51,628	57,86	64,257	71,228	78,927	87,285
млрд. дол США	2,883	3,355	3,911	4,498	5,065	5,6	6,145	6,69	72,71	7,899	8,564
Ланцюговий темп приросту %		16,4	16,6	15	12,6	10,6	9,7	8,9	8,7	8,6	8,4
Базисний темп приросту %		16,4	35,7	56	75,7	94,2	113,1	132	152,2	174	197,1
Млрд. дол. США в цінах 2011	2,883	3,183	3,575	3,969	4,376	4,728	5,022	5,287	5,555	5,834	6,116
Ланцюговий темп приросту %		10,4	12,3	11,0	10,3	8,0	6,2	5,3	5,1	5,0	4,8
Базисний темп приросту %		10,4	24,0	37,7	51,8	64,0	74,2	83,4	92,7	102,4	112,1

Джерело: створено автором на основі джерела [19]

Протягом періоду з 2011 по 2021 рік спостерігалось стабільне зростання обсягу ділових поїздок як у національній валюті, так і у доларах США. За цей період обсяг ділових поїздок збільшився більш ніж в три рази.

Значний ріст обсягу ділових поїздок свідчить про посилення бізнес-активності та глобалізації економіки. Ланцюговий темп приросту вказує на стабільне зростання обсягу кожного року, з невеликими коливаннями. Окремо розглядаючи Україну, можна відзначити ще більше зростання обсягу ділових поїздок.[2]

Протягом того ж періоду, обсяг ділових поїздок збільшився більш ніж в два рази. Таке інтенсивне зростання свідчить про посилення бізнес-сектору в країні та залучення українських компаній до міжнародного співробітництва. Загалом, дані демонструють стабільну тенденцію до зростання обсягу ділових поїздок як у світі в цілому, так і в Україні зокрема. Це вказує на значимі економічні зміни та розвиток глобального бізнес-середовища.

2.3. Стратегічні альтернативи розвитку наукового туризму

Зважаючи на потенціал розвитку наукового туризму нами було сформульовано стратегічні альтернативи, які можуть сприяти його подальшому розвитку (рис.2.3).



Рис. 2.3. Стратегічні альтернативи розвитку наукового туризму

Джерело: створено автором

Ця схема демонструє можливі стратегічних альтернативи для розвитку наукового туризму в Україні. В першу чергу велику роль відіграє розширення доступності та реклама. Створення легкодоступних маршрутів, розвиток транспортної інфраструктури та проведення ефективної рекламної кампанії

можуть збільшити свідомість про наукові об'єкти та привернути більше туристів.[17]

Також важливу роль відіграє партнерство. Саме це має неабиякий вплив на подальший розвиток наукового туризму. Співпраця з науковими установами, університетами та дослідницькими центрами може відкрити додаткові можливості для наукового туризму. Створення спільних програм, експедицій та обміну знаннями можуть залучити більше туристів і покращити якість туристичного продукту. Не останню сходинку в цьому списку посідає освітня програма. Впровадження освітніх програм, лекцій, семінарів та майстер-класів може сприяти підвищенню освіченості туристів та розширенню їхнього розуміння наукових об'єктів. Це також може створити нові можливості для партнерства з університетами та навчальними закладами.

Потрібно не забувати про екологічний стан, саме тому розвиток екологічності дуже важливий аспект в науковому туризмі. Збереження природного середовища та екологічних ресурсів є важливим аспектом наукового туризму. Розробка екологічно орієнтованих програм, впровадження екологічних стандартів та використання екотуризму можуть сприяти збереженню природи та приверненню екологічно свідомих туристів.[10]

Інновації та цифрові технології ідеальне доповнення до всіх вищеперечислених стратегій розвитку. Використання цифрових технологій, таких як віртуальна реальність, розширена реальність та мобільні додатки, може збагатити досвід туристів і зробити його більш захоплюючим та інтерактивним. Інноваційні підходи до екскурсій та інформаційного представлення можуть збільшити привабливість наукового туризму.

Ці стратегічні альтернативи можуть допомогти у розвитку наукового туризму, приверненні більшої кількості туристів, поліпшенні якості туристичного продукту та збереженні природних та культурних ресурсів. Важливо враховувати контекст, потреби та характеристики конкретного регіону або об'єкту наукового туризму при виборі та реалізації стратегій розвитку.[12]

РОЗДІЛ Ш

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

3.1. Основні проблеми та перспективи розвитку наукового туризму в Україні

Однією з основних проблем є недостатнє фінансування наукових досліджень та розвитку наукових об'єктів для туристичного використання. Недостатні кошти ускладнюють ремонт, реставрацію та збереження наукових об'єктів, а також проведення досліджень та розробку нових туристичних програм. Недостатня розвиненість туристичної інфраструктури у багатьох наукових об'єктах може ускладнювати доступ до них для відвідувачів. Недостатня наявність готелів, ресторанів, транспортних засобів та інших необхідних послуг може вплинути на зручність та комфорт туристів.

Недостатня реклама та просування наукового туризму в Україні у світі може обмежувати його популярність та привабливість для міжнародних туристів. Важливо розробити ефективні маркетингові стратегії, які покажуть потенціал України як наукового туристичного напрямку. Ідсутність чіткого координаційного органу між відповідними міністерствами, організаціями та установами може ускладнювати розвиток наукового туризму. Необхідно забезпечити ефективну співпрацю та обмін інформацією між всіма зацікавленими сторонами.[22]

Відсутність чіткої координації між різними органами влади, науковими установами та туристичними організаціями ускладнює розвиток наукового туризму. Необхідна співпраця та взаємодія між всіма зацікавленими сторонами для реалізації спільних стратегій та планів. Недостатнє фінансування є однією з головних перешкод для розвитку наукового туризму. Недостатні кошти призводять до незадовільного стану наукових об'єктів, обмеження досліджень та розробок, а також обмеженої доступності для відвідувачів.

Недостатня розвиненість туристичної інфраструктури та недостатнє надання послуг можуть ускладнювати розвиток наукового туризму.

Недостатнє наявність готелів, ресторанів, транспорту та інших зручностей обмежує комфорт туристів та їх можливості перебування біля наукових об'єктів. Наявність складних процедур та бюрократичних перешкод можуть ускладнювати ведення наукових досліджень, організацію експедицій та отримання необхідних дозволів. Це може затримувати розвиток наукового туризму, оскільки вимагає додаткового часу, зусиль та ресурсів для здійснення необхідних процедур. Відсутність ефективної маркетингової стратегії є ще однією проблемою. Недостатня реклама та просування наукового туризму як окремого напрямку може обмежувати його популярність та привабливість для туристів.[23]

3.2. SWOT-аналіз розвитку наукового туризму

Розвиток наукового туризму має досить широкий спектр різних особливостей. Для визначення сильних та слабких сторони, можливостей та загроз було проведено SWOT-аналіз. Було визначено сильні та слабкі сторони, які зображені в таблиці 3.1. і 3.2.

Таблиця 3.1

Сильні сторони наукового туризму

Особливості наукового туризму	Опис
Багатий культурний та історичний спадок	науковий туризм може приваблювати відвідувачів своїми унікальними науковими та історичними об'єктами, що можуть стимулювати інтерес до подорожей
Висока освіченість	наукові туристи, як правило, мають високий рівень освіти та інтелектуальних здібностей, що створює потенційну аудиторію для розвитку цього сегмента туристичного ринку
Можливість співпраці з науковими установами	взаємодія з університетами, науковими центрами та іншими дослідницькими установами може сприяти розвитку наукового туризму шляхом створення нових програм та екскурсій

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Ці сильні сторони наукового туризму створюють сприятливу основу для розвитку цього сегмента туристичного ринку. Вони дозволяють залучати відвідувачів своїми унікальними об'єктами, привертають освічену аудиторію

та стимулюють співпрацю з науковими установами для створення цікавих програм та екскурсій.

Далі розглянемо слабкі сторони наукового туризму, що зображено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Слабкі сторони наукового туризму

Особливості наукового туризму	Опис
Обмежена доступність наукових об'єктів для широкої аудиторії	Деякі наукові об'єкти можуть бути обмежені для відвідування або доступні тільки обмеженій кількості людей. Це може обмежувати можливість відвідувачів досліджувати та вивчати ці об'єкти, що може зменшувати привабливість наукового туризму
Високі витрати на розробку і підтримку наукових програм	Розробка та підтримка наукових програм, екскурсій та об'єктів вимагає значних витрат. Це може ставити певні фінансові виклики для установ, організацій та туристичних підприємств, які займаються науковим туризмом
Низька освіченість та свідомість щодо можливостей наукового туризму	Багато людей можуть не мати достатньої освіченості або свідомості про можливості наукового туризму. Вони можуть не усвідомлювати цінність та цікавість таких подорожей, що призводить до обмеженого попиту на такі послуги

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Ці слабкі сторони можуть вплинути на розвиток наукового туризму. Однак, шляхи розв'язання цих проблем можуть включати збільшення доступності наукових об'єктів, шукання фінансової підтримки та спонсорства для програм наукового туризму, а також проведення просвітницьких кампаній для підвищення освіченості і свідомості про науковий туризм серед широкої аудиторії. А зараз розглянемо можливості які надає науковий туризм. Це більш детально у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Можливості що надає науковий туризм

Можливості	Опис
Відкриття унікальних наукових об'єктів	Науковий туризм дозволяє відвідувачам відкривати унікальні наукові об'єкти, які зазвичай недоступні для загальної публіки. Це можуть бути наукові лабораторії, археологічні розкопки, астрономічні обсерваторії, природні заповідники та інші місця, де проводяться дослідження та наукові досліди
Участь у наукових експедиціях	Деякі програми наукового туризму пропонують можливість взяти участь у наукових експедиціях. Туристи можуть приєднатися до науковців та дослідників у їхніх роботах, дослідженнях та польових роботах. Це надає унікальний досвід і можливість долучитися до реальних наукових проектів
Вивчення історії та культури	Науковий туризм дозволяє туристам поглиблено вивчати історію та культуру різних регіонів. Це може включати відвідування музеїв, археологічних розкопок, історичних пам'яток та інших місць, пов'язаних з науковими дослідженнями та відкриттями
Участь у наукових симпозіумах та конференціях	Участь у наукових симпозіумах та конференціях: Науковий туризм може дати можливість туристам приєднатися до наукових симпозіумів, конференцій та зустрічей, що проводяться в різних регіонах. Вони матимуть змогу вислухати доповіді відомих вчених, дізнатися про нові дослідження та взаємодіяти зі спільнотою науковців
Екологічний туризм	Науковий туризм часто співпрацює з екологічними ініціативами та природними заповідниками. Це дозволяє туристам вивчати та досліджувати різноманітні екосистеми, спостерігати за дикою природою та брати участь у консерваційних програмах

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Ці можливості наукового туризму допомагають туристам отримати глибше розуміння наукових досліджень, відкриттів та культурних цінностей, що збагачує їхні подорожі та досвід. Ну і на останок не можна забувати і про загрози. Вони відіграють велику роль в науковому туризмі, перелік загроз зображено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Загрози наукового туризму

Загрози	Опис
Екологічні проблеми	Зростання туристичного потоку до природних та наукових об'єктів може вплинути на їхню екологічну цілісність. Недбале поведження туристів, забруднення довкілля та неправильне використання ресурсів можуть негативно впливати на природу та екосистеми
Зношення та пошкодження культурних об'єктів	Популярні наукові туристичні місця, такі як археологічні розкопки або історичні пам'ятки, можуть піддаватися зношенню та пошкодженню внаслідок інтенсивного відвідування. Це може погіршити їхню становище та потребувати додаткових реставраційних робіт
Комерціалізація та втрата автентичності	Розширення наукового туризму може призвести до комерціалізації та комерційної експлуатації наукових об'єктів. Це може призвести до втрати їхньої автентичності, зміни їхнього природного стану та спотворення наукових цілей туризму
Недостатня інфраструктура та управління	Деякі наукові об'єкти можуть бути погано обладнані для прийому великого потоку відвідувачів. Недостатня інфраструктура та погане управління можуть спричинити проблеми з безпекою, комфортом та забезпеченням якісного досвіду для туристів.
Втрата привабливості через недосконалість досліджень	Якщо наукові дослідження та відкриття відповідних об'єктів стають застарілими або нецікавими для широкої аудиторії, науковий туризм може втратити свою привабливість для туристів

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Врахування цих загроз та прийняття відповідних заходів з охорони довкілля, управління туристичними потоками та збереження автентичності допоможуть забезпечити сталість та розвиток наукового туризму.

Розглядаючи сильні сторони наукового туризму, варто відзначити, що цей вид туризму приваблює відвідувачів своїм багатим культурним та історичним спадком. Туристи з високим рівнем освіти та інтелектуальних здібностей становлять потенційну аудиторію для розвитку наукового туризму. Крім того, взаємодія з науковими установами може сприяти створенню нових програм та екскурсій. Проте, науковий туризм також має свої слабкі сторони. Обмежена доступність та доступність до деяких наукових об'єктів може стати перешкодою для розвитку цього виду туризму. Вплив на екологічну цілісність

природних об'єктів та недостатня інфраструктура та управління також впливають на науковий туризм.[25]

Незважаючи на ці виклики, науковий туризм пропонує ряд можливостей. Він дає можливість відкривати унікальні наукові об'єкти, брати участь у наукових експедиціях та вивчати історію та культуру різних регіонів. Крім того, науковий туризм сприяє розвитку екологічного туризму та співпраці зі спеціалізованими установами. Загрози науковому туризму полягають у недбалому поведженні туристів, забрудненні довкілля, неправильному використанні ресурсів та пошкодженні культурних об'єктів. Комерціалізація та втрата автентичності також можуть негативно вплинути на цей вид туризму.[27]

3.3. Закордонний досвід розвитку наукового туризму

Закордонний досвід розвитку наукового туризму у світі охоплює різноманітні підходи, ініціативи та передові практики, які сприяють розвитку наукового туризму в різних країнах. Основні напрямки та особливості цього досвіду включають такі аспекти: академічні конференції та заходи, наукові експедиції та лабораторії, наукові музеї та освітні центри, наукові туристичні маршрути та місця, академічний обмін та співпраця тощо. Тож розглянемо деякі з них більш детально.

Академічні конференції та заходи. Ряд країн, таких як Іспанії, Канаді, Японії, Греції, Болгарії, Великобританії, Туреччині, регулярно організовують наукові конференції та симпозіуми з різних наукових галузей, що привертають учених, дослідників та експертів з усього світу. Ці заходи дозволяють обмінюватися знаннями, висловлювати нові ідеї та співпрацювати для подальшого розвитку наукового туризму.[26]

Наступними розглянемо наукові експедиції та лабораторії. Деякі країни розробляють та підтримують наукові експедиції, які спрямовані на вивчення природних резерватів, археологічних зон, морського середовища та інших науково цікавих об'єктів. Такі експедиції надають можливість науковцям та

туристам долучитися до досліджень, збирати дані та спостерігати за природними чи культурними явищами. Також увагу потрібно приділити і науковим музеям та освітнім центрам. Багато країн інвестують у створення та підтримку наукових музеїв, центрів та виставок, які пропонують відвідувачам можливість пізнати наукові досягнення та взаємодіяти з науковими експонатами. Це сприяє поширенню наукових знань, розвитку популярності науки та привертає увагу туристів.

Наукові туристичні маршрути. Деякі країни розробляють та пропонують наукові туристичні маршрути, які включають в себе відвідування наукових центрів, лабораторій, університетів та інших наукових закладів. Це дає можливість туристам познайомитися зі світовими досягненнями науки, зустрітися з науковцями та взяти участь у наукових дослідженнях.

Ну і на останок не менш важливий даний аспект це академічний обмін та співпраця. Багато університетів та наукових центрів сприяють академічному обміну та співпраці з іноземними колегами. Це дозволяє науковцям отримувати нові знання та практичні навички, обмінюватися досвідом та взаємодіяти зі світовим науковим співтовариством. [21]

ВИСНОВКИ

У даній кваліфікаційній роботі для вирішення мети і завдань було проведено аналіз сучасного стану наукового туризму в Україні та зроблено наступні висновки:

1. Науковий туризм є специфічною формою туризму, яка поєднує пізнавальні, наукові та освітні аспекти. Він набував популярності протягом багатьох десятиліть і проходив крізь етапи еволюції, адаптуючись до змін у суспільстві та науковому прогресі. Сучасний науковий туризм пропонує широкий спектр можливостей для подорожей, що пов'язані з науковими заходами, конференціями, лекціями, вивченням природи та культурних аспектів різних регіонів світу.

2. Науковий туризм в Україні є перспективним та має потенціал для подальшого розвитку. Країна має багатий науковий спадок, розмаїття природних та культурних ресурсів, що привертає увагу туристів зі світу. Науковий туризм в Україні включає різноманітні форми, такі як екологічні тури, археологічні експедиції, вивчення національних традицій та культури, а також участь у наукових конференціях та семінарах. Ці види туризму надають можливості для поглибленого вивчення українських наукових досягнень та сприяють розвитку міжнародного співробітництва.

3. Було встановлено за даними Всесвітньої організації туризму (UNWTO), що обсяг ділових поїздок по всьому світу протягом 2011-2021 років збільшився на 55,8%, а в Україні за даними Державної статистичної служби Україна протягом того ж періоду обсяг ділових поїздок зріс більш ніж в два рази (112,1%). Ринок наукового туризму в Україні розширюється, привертаючи як внутрішніх, так і зарубіжних туристів.

4. Запропоновані стратегічні альтернативи розвитку наукового туризму в Україні.

5. Однак, є потреба у поліпшенні інфраструктури та послуг, пов'язаних з науковим туризмом. Необхідно розробити більш привабливі туристичні маршрути, забезпечити належний комфорт та безпеку для

учасників експедицій, а також активізувати маркетингові зусилля для просування українського наукового туризму на міжнародному рівні.

6. При проведенні SWOT-аналізу було виявлено слабкі та сильні сторони, загрози та можливості розвитку наукового туризму в Україні. З'ясовано, що він має значний потенціал для подальшого розвитку. Для досягнення успіху необхідно активно просувати цей вид туризму, розширювати та поліпшувати туристичну інфраструктуру, сприяти співпраці та координації між усіма зацікавленими сторонами. Крім того, важливо забезпечити сталість та екологічну збалансованість розвитку наукового туризму. Це вимагає пильного врахування соціальних, економічних та екологічних факторів для забезпечення довготривалого успіху цього сектору.

7. Проаналізувавши закордонний досвід розвитку наукового туризму, було виявлено, що залучення іноземних туристів до наукового туризму буде сприяти міжнародному обміну досвідом та культурному розмаїттю. Для цього необхідно активно просувати український науковий потенціал на міжнародному рівні, співпрацювати з міжнародними науковими організаціями та популяризувати науковий туризм серед міжнародної аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Історія туризму: підруч. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 294 с.
2. Бігус М.М., Заруба А.А., Луцик Я.В. Перспективи розвитку ділового туризму в умовах євроінтеграції. Науковий погляд: економіка та управління, 2018. №2. С. 14-20.
3. Бойко З.В., Горожанкіна Н.А. Основи туризмознавства як теоретичне вивчення сутності туризму. Сучасні реалії фінансово-економічного розвитку регіонів, галузей, підприємств, бізнесу: монографія /за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро: Пороги, 2020. С.410-425.
4. Бошота Н.В., Бутиріна М.В., Вісин О.О. та ін. Перспективи розвитку в Україні та світі: управління, технології, моделі. 4-е вид. Луцьк: Луцький національний технічний університет, 2018. 340 с.
5. Вишневська О.О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі. Монографія. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. 296с.
6. Великочий В.С., Дутчак О.І., Шикеринець В.В. Міжнародний туризм: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2015. 254с.
7. Волчецький Р.В. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Т.21. Вип. 3, 2016. С.25-28.
8. Глубоченко К. О., Дорошенко О. М. Аналіз сучасного стану ринку та перспективи туристичних послуг в Україні. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». №30, 2021. С. 71-75.
9. Грачевська Т.О., Калініна С. Ю. Міжнародний туризм як фактор зміцнення відносин між Україною та країнами ЄС – Політологія. 2015. № 6. С. 163 – 169

10. Задиляк А.С. Матеріали III Всеукр. Наук. - практ. конф. “Сучасні тенденції розвитку туризму”. Частина II. Миколаїв: ВП “МФ КНУКІМ”, 2015. С. 35- 37.
11. Закон України “Про туризм”. Відомість Верховної Ради України (ВВР), 2004, №13, ст.180 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 05.05.2023р.).
12. Косар Н., Кузьо Н. Дослідження розвитку туризму в умовах кризи. Актуальні проблеми економіки. 2016. №2 (176). С. 115-125.
13. Любіцева О. О. Т. І. Шпарага Музейний туризм: навчальний посібник. К., 2021. 150с
14. Мальська М. П., Паньків Н. М., Ховалко А. Б. Світовий досвід розвитку туризму [Текст]: підручник. Львів. нац. ун-т імені Івана Франка. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 244с.
15. Михайліченко Г. І. Туроперейтинг: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 304с.
16. Мальська М. П., Гаталяк О. М. Туризм у містах : підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 224 с.
17. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL:<http://www.unwto.org/> (дата звернення 10.05.2023).
18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:<http://www.ukrstat.org.ua> (дата звернення 10.05.2023).
19. Організування туристичної діяльності: навч. посібник / О. Є. Кузьмін та ін. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 352с.
20. Олійник, Я.Б., Запотоцький С.П. Конкурентоспроможність територій як напрям суспільно-географічних досліджень. Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер. Географія, 2012. 60.С. 33-38.
21. Рябова Т.А. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Ефективна економіка, 2018. №4. С.1-4.
22. Талалай В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Матеріали Міжнародної науковопрактичної

конференції «Інновації та науковий потенціал світу»(м. Київ, 17.03.2016 р.).
Вінниця : Видавництво-друкарня «ДІЛО»,2016. С. 18–20.

23. Тучковська І.І., Ящук В.І. Матеріали наукової конференції
"Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції"
(м. Львів, 11-12 травня 2017 р.). Львів: ЛТЕУ, 2017. С.220-221.

24. Туристична політика зарубіжних країн [Підручник] / за ред. А.
Ю. Парфіненка. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. 220с.

25. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій:
Навчальний посібник /За ред. Л.В.Балабанової. 2-ге вид., випр. і доп. К.:
Знання, 2005. 301 с.